

Abonnement pour un an:

300 piastres

Edition spéciale 300 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865

XXème ANNÉE

15 Mai 1925—No 180

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]

تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون

۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ لیرادر .

ادارہ خانہ سی

جفال اوغلندہ « اجتهاد نھوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمینچی سنہ

نومرو ۱۸۰-۱۵ مایس ۱۹۲۵

بوانشا آنک متعهديله تعاطی اولنان مقاوله نك كنديسنه امضا
ايتديرلمش اولديني انشا آنده كوريلن فالاندن ۱۰ ولاي
مقاوله نامه نك مطالعه سسته مجبورت حاصل اولنجه اكلا-
شلمشدى .

امضا ايتديكى بر مقاوله ايله آلت اختلاس اولان
برمتهد اوراده بولناديني ايچون ياديرديني چوروك يرلك
هدم ايتديرلديكندن خبردار اولقسيزن ليلا جاب ايله
كنديسنه امضا ايتديرلمش ايدى .

ا كر طرخانه مشيرى مرعى اولان اصوله رعايت
ايدرك مرجعى تجاوزه ايدن يالانجى مضيطه ي ولايته
كوندرسه ايدى شو سوء استعمال وسيله سى قبل التطبيق
ابطال اولنوردى . چونكه اورجك آلتندن ، اوقايونك
ايچندن بالذفات كچمش ، هرايكيسنده دد ذره قدر انهدام
تهلكه سى آثارى كورمه مش اولان والى بونى اصلا تجويز
وطوطرخانه مشيريتندن مساعده استحصالنه تشبث ايتمه يرك
مضبطه ي اعاده وجالب اشتباه اولان شو تشبثك اسباب
حقيقه سنى تدقيق ايدردى . متصرفك مرجى اولان
ولايته مراجعت ايتمه مه سى ده بويله اولاجغنى بيلديكمنك
بر دليل فعليدسر .

شو وقعه دخى ولايتلك كوچوك كوچوك پارچه لره
آيريله رق احوال محليه ه هيج واقف اولمايان مركزه ربط
ايدلمسك موجب اولديني لايعد ضررلره كوچوك بر مثال
اولا بيلير . داخله وكلى ويا مستشارى ولاياتك بونون
معاملاتيله اشتغال ايدمه مز . چونكه امكان يوقدر . حى
هركون يتمش بوقادار ولايتدن كن يوزلرجه تلغرافنامه لرى
اوقومغه بيله وقت بوله مازلر . بعض ناحيه لر قادر نفوسى
بعض قضالر قدار وارداتى بولمايان محللى ده ولايت حالده
اداره ايتكمكه دى ضرردن بحث ايتك بيله عبثدر .

«Diviser pour régner»

« حكمران اولق ايچون پارچه لامق » قاعده سى قرون
وسطادن ككه بر تدبير دركه انجن عرنا دسا ويا مذهبا
ملت حاكمه ايله متجانس اولماقلى ايچون علميه اتفاقا ن
قورقولان اقوام حقلرنده تطبيق اولنه كمشدر .

حالبو كه مملكتتمزده آرتى يكي كندن آيرناى تجويز
ايديله جك كيمسه قلم مشدر . بزم ايچون برلشمك قوى

اولق ، بهوده مصر فلردن توق ايدرك تصرف ايديله جك
باردي مملكتك محتاج اولدينى شيلره صرف ايتك كر كره .
مع هذا بوقادار چوق ولايته اوصاف لازمه ي تمام
جامع والير بولوب كوندرمكه داخله وكالتك مصادف
اولدينى مشكلات ده معلومدر .

ابوبكر حازم

حيات و اخلاق حقنده

فكر دنيا سنده اك بويوك قهرمانلىق ، حيات وحادثه .
لرى اولدينى كى تدقيق ايتكدر : اورتوسز وكواكه سز
ياشايان بونوك « شأيت » كوكه قالقان قوجه بر شاهقه در .
اونك فيرطنه لر ، قاصير غلر قوبان زرو سنده نه قدر چوق
متفكر لر سرخوش اولديلر : « ميسيسيزم » د كيددن يول
بورادن دوغدى .

مثبت علمك قورباغنده ، شأيتك شاهقه سندن ،
كوكك بيلدزلر ي سكون ايچنده سير ايدم يلن انسان لر
ساده جه : « بيلدزلرى سبر ايتك » ديديلر ! فى الحقيقه
حيات و اخلاق حقنده شأى و مثبت بر كوروش ، قبلى
حكمران ورمكدرن چوق داها اساسلى در . (ژ . م -
كويو) نك « مجبوريت سزومؤبد سز ر اخلاق طاسلاغى »
آدى قيمتدار كتاشنده آحيق كوروشلر بولدم . آشاغى ده كى
سطرلر (كويو) نكدر :

حيات و موجوديت ، فيزيولوجياى كوروشله لغدى ي
لضمن ايددر . يعنى بو طبيعت قوتلر بئك بالذات حيايه
استحاله سى ، اونكه بر اولاسى ، اونا قارشى ديمكدر .
حيات ، بر نوع ، كندى اوزدريه دوشوش ، انجذاب در . [۱]
فقط ذى حيات وارلق ، قوتك فضله سنى دائما بريكيديرمك
احتياجنددر . تصرف بالذات حياتك قانونيدر .
طبيعتك دوغورمغه مقتدر اولدينى بو فضله قوت ، هر
سالم وارلق طرفندن ادخار ايدلمش بولنان بو آرتنه قالش
قوت نه اولاجقدر ؟

L'Esquisse d'une Morale sans obligation, ni sanction

(۱) Gravitation sur soi

علی الا کثر، تکرار خودین اولمق استعدادتده در. خسته
لردهده عینی تمایلار کورولور. حیات قاینانی هر آزالیینی
زمان، بتون وارلقده، کندینی ایچون صانالمق،
کندینی تصریف ایتمک استیاجی حاصل اولور: داخلی نسغ
Sève ک برداملاسنک بیله دیشاری یه صیزوب، صیرماماسی
ایچون تردد ایدیلر.

تناسل ک، هرشیدن اول مقصودی، بر عضویت لر
اجتماعی دوغورمق، عائله و جمعیت یاراتمق در. فقطبو،
تناسل ک کوزله کورولن و الله طوتولان اک بارز و قابا
اثر لرندن در. جنسی میلان، ولودیت Fécondité
احتیاج عمومیسنک یوکسک و فقط خصوصی بر شکلی در.

بناء عایه، آرته قالان بر قوت ک اثری اولان بو احتیاج
یالکیز تناسل فعائنک خصوصی عضولری اوزهرینه اجرای
تأثیر ایتیز. بتون عضویت اوزهرینه اجرای تأثیر ایدر.
ذی حیات وارلقده یوقاریدن آشانی یه دوغور بر نوع
تضیق تأثیری یاپارک بونک مختلف شکل لرینی صیره لایه جغز.

۱ ذهنی ولودیت. — متفکرک اثر لرینی کندنی
چو جوق لریتیه بکزه تماسی بوش دکدر. کذاک باطنی
بر قوت، صنعتکاری، کندینی دیشاری یه عکس ایتدیر، که،
دو یغولرینی بزه و بر مکه اجبار ایدر.

ولودیت ذهنیه مادی تناسل ایله، شوبله بویه تضادده در:
عضویت بو مضاعف صرفیاتی مضطرب اولارق اجرا
ایدر. کذاک حیوان نوع لرنده مادی ولودیت دماغ ک
انکشافی ایله آزالییور که کورونمکده در.
عمومیتله اک بیوک دهالک چو جوق لرینی وسطی دن آشانی
درلر. واونلرک نسلی چابو چاق سونمشر.

هر نه قدر قانلری کندیلرندن سوکره بشر نوعنک
دامارلرنده آقیورسهده بو داهیلر فکر لرلیله بشر نوعنک
قافاسنده یاشامقده درلر. ذهنی ولودیت دخی، کذا،
بر نوع اسراف و سفاقت قوربانی ارلا بیلیر:

انسان کندنی قافاسنی سؤاستعمال ایده بیلیر. کنج
آدام، و قنندن اول ذهنی فعالیتده بولنقله بعض دفعه
کندینی، بوتون حیاتی مدتیجه خراب ایدر، آشیندیریر،
قاعده عمومیه اولارق دینیه بیلیر، که، صرفیات،

— اولو تغدی نک بسیط بر حالی اولان تناسل فعلی
بو آرت قالمش قوتی صرف ایدر. «هه فیکل، دیورکه
تکثر، افراط تغدی و نمادر بوسورتله فردک بر پارچه سی
مستقل برکل حالنده اورتایه چیقار.» (۲)

ابتدائی حجره ده، تناسل و تکثر، بسیط بر انقسام
ایله واقع اولور. سوکره، بر نوع توزیع و تقسیم عمل
وقوعه کثیر و تکثر، تناسل حجره لری طرفندن اینا ایدیلن
خصوصی بر فعل fo c'ion اولور: توصفه Sporogonie
صفحه سیدر.

داها سوکره، نهایت ایکی حجره بری بیضوی
Ovulaire دیگری منوی Spermatique، یکی بر فرد
میدانه کتیرمک ایچون، یکدیگر لرلیله برلشیرلر، بر بر لرلیله
قایناسیرلر.

بویه جه، جنسی تناسل یاخود (Amphigonie)
ایله، دینیه بیلیر، که دنیا ایچون یکی بر صفحه اخلاق
باشلامشر. فردی عضویت، تک و یالکیز او قنن اوزا قلا-
شمشدر. کندنی مرکز ثقلی درجه، درجه یرینی
ده کیشدیریر و کتدکجهده ده کیشیر.

جنسیت ک معنوی حیاته اساسی اهمیتی واردر:
فرض محال اولارق، شاید حیوان نوع لری و نهایت
بشریت ده جنس سز Asexuè تناسل غالب کلش اولسه
یدی، جمعیت زور وجود بولوردی.

چو قننبری نظر دقتی جلب ایتمشرکه، قوجه قیزلر
قوجه اوغلانلر و خاییم Eunuque لر، چوق داها
خود بن اعتیاده درلر. اونلرک مرکز لری، هیچ اوینامه دن
و ده کیشمه دن، داها بالذات بن لکترینک درین لکترینده
قالمشدر.

کذاک چو جوق لر دخی خودین درلر: اونلرک، داها
خارجه بوشالته جقلری فضله بر حیات قدرت لری یوقدر.
بلوغ Puberté چاغنه دوغوردرکه سجه لری دکیشیر.
دلی قانلی او وقت بوتون هیجانی ایچنده طاشیر. هر فدا کارانه
حاضر در. فی الحقیقه، دلی قانلی نک کندیسندن برشی فدا ایتمه سی،
کندیسندن معین بر مقیاسده آزماسی لازم در. تناسل دوری
عینی زمانده عالی جناب لوق دوری دزده. بالعکس، اختیار،

کنیشهله مه سینه میدان ویرمه مک در بوده برنوع Affective
حسی حیانتک اسرافیدر؛ نادر اولمقله رابر، انسالر واردرکه
کنیدیلرندن زیاده دیکرلری ایچون یاشامشدرلر. بیوک
بر آدامک، بر آبدالک حیاتی قورتامق ایچون، کندی
وارلغنی تهلهکده صوقایه دائماً حق وارمی در؟ و بو تأمین
ایدلشمی در؟

والده اولان برقادین، کندیسنی اهماال ایتدیکی تقدیرده
رحمنده طاشیدینی چوجوغی، اوکجه دن، خسته لقلی و
مضطرب برحیانه محکوم ایدیور دیمکدر. چوجوق لرینه
بر پارچه رفاه واسطه سی براقق ایچون کندیسنی وعائله سی
یومی محرومیت لره سوقان برپر آنجق انسان نوعی ایچون
هیچ بر قیمت ی اولمیان، فنا نشوونما ولمش چوجوق-
لرینه بر ثروت براقه بیلیر.

۳ - ارادهدک ولودیتی - کندی فعالیت مزک
ششکلنی دوغورمغه و اولنک دنیا اوزرنده ایزینی براقغه
احتیاجز واردر. ایش، انسان لرك اکثریتی ایچون بر
نوع ضرورت جانی آلمشدر. ایشك اُک دواملی ومنتظم
شکلی، وقتله باشاربیلان سعی travail در. بروحشی،
حقیق برکوشه غیرمقتدردر و اقتدار سویه سنک آشایغنه
کوره کیتدکجه آزالیر. بزم آرامزده یاشایان، اُسکی
انسان بقیه لری عضویت لر - جانی لر - سعه قارش بر نفرت
طاشیرلر. هیچ برشی یاماماق اونلرك جانلرینی صیقماز.
دنیه بیلیرکه، جان صیقندیسی، انسان ایچون، یوکسکلک
واراده ولودیتک بر اشارتیدر.

ایچنده مراق وصیقندی Spleen طاشییان بر قوم،
بتون قوملرك اُک فعالی در. زمان کچدکجه سعی، انسان
ایچون دها زیاده وداها چوق بر ضرورت جانی آلاجق.
سعی خوددینلک ایله دیکر کاملک اُک اینی بر صورتده
اویوشدقلری کرک اقتصادی وکرک اخلاق بر حادثه در.
چالیشق، دوغورمق دیمکدر. دوغورمق ایسه هم
کندیسنه وهمده باشقالرینه فایدالی اولمقدر.

سعی، آنجق، Capital سرمایه دنیلن شکلی

۱۶۱ نومرولو (اجتهاد) ده Les idées directrices
de Idjtihad عنوانی پروگرامزده سرمایه و سعه طائد
برنیمزده باقک - اجتهاد -

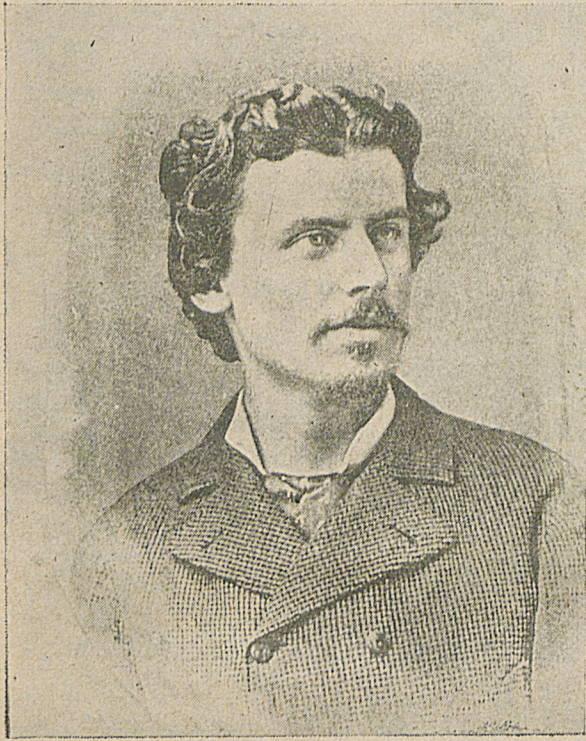
حیات ایچون بر توکنمه Epuisement دن زیاده بر
تنیه excitation اولمالیدر.
هر شیمه رغماً جنسی ولودیت دن چوق دها زیاده،
ذهنی ولودیت احتیاجی انسانیت ده حیات شرائطی درین
بر صورتده تبدیل ایتکده در. تفکر، فی الحقیقه غیر
شخصی و حسی در.

۲ - هیجان و حساسیتک ولودیتی. - ذهن کی،
حساسیت ده کندیسنی ایشلتمه یی ایستر. بزم یالکیز کنیدیگز
شخصی اضطراب لر مزده آقیتاجق کوز یاشلر مزدن دها
چوق، دیکرلری ایچون دوکوله جک کوز یاشلر مزوار.
یالکیز کندی سعادت مزک دکل، دها زیاده دیکرلرینک،
سعادتی یوانده ابدال ایده جکمز سوخیمز واردر.
دوغو و دوشونجه لرك اشتراکیله کندی کندمزی
باشقالرینه آقاجق قدر چوغالتمق، دیکرلرینه دوغرو
کیتمک لازم در.

ایشته بوندن دولای چوق منزوی بر وارلقده،
برنوع اندیشه، برنوع طویماق بیلیمه ن آرزو یاشار.
مثلاً، حسنی بر حظ دویولدینی وقت بو حظک یالکیزجه
طویولماسنی و یالکیز کندی ایچمزده بر آن یاشاماسنی
ایسته میورز. ایسته میورز، که، دیکرلری، یاشادیغمزی
دویدوغمز، اضطراب چکدیکمز سودیکمز بیلسینلر.
ایسته میورز که فردیت ک پرده سی بیرتیلسن. - بوش
شیمی؟ - خایر، همده بو، دوشونجه مزدن چوق اوزا قدر.
چوق سفلی حظلر، علی الاکثر خودبین درلر. چوجو غک
بر چوره کی اولدینی زمان اون ییمک ایچون یالکیز بولونماق
ایستر. لاکن حقیق آرتیست، کوزهل برشیی یالکیزجه
سیرایتمه یی، دوغرو بر شیئی یالکیزجه بولمائی وانسانی بر
دویغویی یالکیزجه دویما یی، هیچ بروقت، آرزو ایتز.
بو علوی، یوکسک حظلرده بنلکک دار چنبرینی
قیروب آتمایه دائماً حاضر برکنیشهله قوتی وار.

علوی حظلرك اوکنده انسان کندی کندیسنی نقصان
دویار. و یالکیز بو حظلری نقل ایدر. ناصیل که،
اُتیرک مهتر آتومی کندیسنی کچن ییلدیز ایشیغنی نقل
ایتدیرر و ایچنده او ایشیقمن، بر لحظه لق بر عرشه دن
برشی آلی قویماز. بونکله برابر، حیاتک افراط درجه ده

فردن ایسته‌دیکی صرف برزبان دکلدر. بو، فرد ایچون آرزو ایدیه‌جک بر بویوش و عینی زماندهده بر لزومدر. بشر، اجتماعی و اخلاقی پروارلق اولق ایسته‌یور. بو دوشونجه ایله دائماً ئوزولییور. ایچمزدن هر بریمز کندیسنده مادی نسخ کی برنوع حیات دالغه‌سی دویویورزه. حیات ولودیت در. و بالمقابله ولودیت ده طاشماغه حاضر، تام ودولو حیات، حقیقی موجودیدر.

ژ. م. گویو J. M. GUYAU

اون طقونجی عسکر، بزجه، اک بیوک فرانسی
 Le plus grand Français du XIXème siècle
 موجودیت ده هیچ آیریلماز بر عالیجنابلق وار.
 وانسان اولنسر اولور. ایچندن قورور. چیچک آچق لازمدر [*] اخلاقی، حسیت: ایشته بشری حیات کی چیچکی! شفقت دائماً، سودله طولمش وقابارمش مه‌لرینی چوجوق لره اوزاتان بر آننه شکلنده تمثیل ایدلمشدر؛ زیرا شفقت وطاشان ولودیت هان بردر. اوده عائله یه صیغامایان

[*] زم عبدالله جودتک شوقطه‌سنی ده او قویک:

چیچک آچاق، میوه ویرمک، قوت اولماق، قوت اولماق؛ ایشته سنک سلطنتک ای غمرمک آغاجی. بو آچیلماق بو صاچیلماق کونشجه بر اولمکده، نه یوکسک در بودوشمه‌لر! نه طائیلدر بو آجی!

آلتمده طویلاندینی زماندرکه ته‌دیکلی اولاییلیر. اوقت سعی دوغریدن، دوغری یه خودبین بر صفت قازانیر. وصیقی، درین تناقص مقتضاسی اولاراق یاراتدینی ایشمزر. لک ایله کندی کندیسنک اورته‌دن قالماسنه منجر اولور. فقط، جانلی و حیاندانر شکلمده سعی دائماً ای در. سعی کترا کمدن تولد ایدن فنا نتیجه‌لری - کندی ایچون ایشمزر ایتمک افراطی و دیکرلری اوزرینه اجرا ایتدیکی افتدارک افراطی - منع ایتمک اجتماعی قانونلرک ایشی در. بالکیز کندی نفسی ایچون دکل، دیکرلری ایچون ده ایسته‌مک و چالیشمق باشقاسنه یاریم ایتمک، انسانیتک روشنه اوموز ویرمک احتیاجی وار. بو احتیاجک آشانی شکل لرندن بری احتیاج در. احتیاجده دخی بالکیزجه اقبال و دبدبه ارزوسنی کورولمه‌میلدر. بوده هر شهیدن اول عمل و قول احتیاجی، و حیاتک بر آز قابا شکلی آلتتمده محرک قدرتمک، مادی فمالیتک و عصبی توترینک بولغیدر.

برنجی ناپولین کی بعضی سعیلر اراده ولودیتنه صاحب‌درلر. اونلر دیاده‌ده ایز بر اقلری ایچون ارضک آلتی اوستنه کتیرلر؛ اراده‌لرینی دیکرلرینک اراده‌لری رینه اقامه ایتیمی ایستلر. لاکن فقیر وضعیف، سونوک بر - ایتمه‌مالکدرلر کما ککیش معناسیله یاراتمغه وار ایتمک غیر مقتدر و کندی باشنه برایشه برامیان و دوشونمک ایچون دوشونمیه مقتدر بولونمایان برذکایه صاحب‌درلر. و بو ذکایی کندی احتیاجلرینک آلتی یاپارلر. بالعکس بعضلری ده قادیلر کی چوق انکشاف ایتیش بر حساسیت صاحب‌درلر. بونلر اخلاقک تأسیسنده و بشری تکاملک روشنده چوق بیوک و خدمت کورمکله برابر بونلر دهده چوق دفعه ذکا واراده مفقوددر.

خلاصه، حیاتک ایکی یوزی وار: بریوزی تغدی واستجناس دیکری تکثر، ولودیت. حیات نه قدر قازانیرسه او قدرده صرف ایتمک مجبوردر. بو اونک قانونی در صرف Dépense، فیزیولوژیائی اولارق، فنا برشی دکلدر. بوده حیاتک غایه لرندن بری در. طبق شهبی تعقیب ایدن زفیردر. بو حالده باشقاسی ایچون حیات اجتماعی نک

تاریخ قدیم

توفیق فیکرت بك Tefvik Fikret Bey

بشرک کهنه سر گذشتند
 بزه افسانه لر ترنم ابدن ،
 بزی آباء بی وجود نمزک
 جوف ماضیده بر سیاه و ارزون
 کیجه تشکیل ابدن حیاسندن
 نینقی لراختراع ایدوب او یوتان
 بزه اک دوغرو ، اک کوزل اورنک
 دبه کچمش زمانی کوستردک ،
 کلهک کونلرک یکن کچادن
 فرق یوق ، حکمی یوق ذهابی ورن ،
 و جیننده آتی بیک ییلاق
 بوروشقلرله ، شهبزل قارشق ؛
 سری ماضی یه یعنی رؤیایه ،
 بایی آتی دینت هیولایه
 سورون هیکل قدید... اونی کاه
 دوردیروب منظرده ، بی اکراه
 صورارم اسکی خاواراندن ؛
 او بر آزیلسوف ، براز صیرلان ،
 و بوتون غاظتیله بر خورتلاق ؛
 لیل نیسان قایی یوقلایه رق ،
 محنتق ، باصلی بر طلاقله
 بانا باشلار برر برر نقله
 متوالی شئون ادواری ؛
 هپ فلاکت آلم ییفیتیلری ...
 نه زمان کجسه برکتیه شان
 دائما رهکنده خون افشان ؛

بر بولوط سایه بار اولور ؛ مطلق
 باشد ، اک باشد قانی بر بایراق ،
 اونی بر قانی تاج ایدر تعقیب ،
 صوکرآ خونین وسائط تخریب ،
 مزراق ، یای ، قیلیمچ ، طوپوز ، بالطه ،
 مانجینیق ، طوپ ، توفک ، صابان آرادده
 قانی آسرلیله جند وغا ،
 صوکرآ آرتق آلائی آلائی اسرا ...
 مطلقا بر مظفر ، اون مغلوب ،
 چیکنه بن حقلی ، چیکنه بن معیوب ؛
 قهره آلتیش ، غروره سجده ... کرم
 ضعف و ذلتله دائما توأم ؛

دوغریباق دبدله یوق ، دوداقلرده ،
 خیر آیاقلرده ، شر قوجاقلرده ؛
 بر حقیقت : حقیقت زنجیر ،
 بر بلاغت ، بلاغت شمشیر ،

کنیش بروالدلهک کبی در . آنه مسمی ، مسمی بوشالته حق
 تشنه آغزلره محتاج در . حقیقه انسانی وارلغک قلبی ده
 بوتون دیکرلری ایچون کنندیسنی طاتلی و یاردم ایدیچی
 قیلیمق احتیاجنده در . انسانیتک خیرکارلرنده ، اضطراب
 چکنلره درغرو اولنری سوروکلین درونی بر چاغیریش
 وار ! [**] فردی حیاتک ایچنده اجتماعی حیاتک تکاملنه
 توافق ایدن واونی ممکن قیلان بر تکامله اینامق لازمدر
 و اجتماعی تکامل ، فردی تکاملک سببی اولمقدن زیاده
 محصولدر .

۱ مایس ۱۹۲۵ بالا قضایی دوکتور شوکت عزیز

[**] اجتهاد کتبخانه سنک ۴۴ نجی کتانی اولان (دلسقی
 مولانا) یدده اوقویک ، اوراده یو یوکسک فکرلرک اشاعرانه
 برافاده ایله تبلیغ اولوندیغی کورورسکزر .